

Terveysalan opettajan työn muutokset kymmenen viime vuoden aikana

Anniina Tohmola, TtM, lehtori, Pohjoinen hyvinvointi ja palvelut; Tulevaisuuden terveyspalvelut, Lapin ammattikorkeakoulu

Jaana Molkoselkä, sh, Helsingin yliopistollinen sairaala

Asiasanat: ammattikorkeakoulu, terveysalan opettaja, opetus

Tausta

Tänä päivänä tapa oppia on erilainen kuin aiemmin. Tiedon vastaanottamisen sijaan tietoa etsitään, tuotetaan, käsitellään sekä analysoidaan ja yhdistellään. Lisäksi tarvitaan kriittistä medialukutaitoa, miten tietoa hankitaan ja hallitaan ja kuinka sisältöä tuotetaan. (Tapscott 2009, 134. Simons, Meeus, T'Sas 2017, 99-101.) Nykyaikaista tieto- ja viestintäteknikkaa voidaan käyttää monipuolisesti hyödyksi opetuksen ja oppimisen tukena. Se on opettajien kannalta mahdollisuus, tai haaste, opetustaitojen ja tietojen jatkuvalla kehittämiselle ja uudenlaisten oppimisympäristöjen luomiselle ja niiden soveltamiselle. (Kupiainen & Sintonen 2009, 41. Töytäri 2019, 54.) Terveysalan koulutuksessa tunnusomaista on näyttöön perustuminen, minkä vuoksi opetukseen tulee etsiä ja valita parhaiten sopivia, opiskelijoita motivoivia oppimis- ja opetusmenetelmiä. (Junnila, Koskinen, Stolt & Salminen 2011, 116 - 130.) Myös opettajan ja opiskelijan välinen suhde sekä persoonallisuus vaikuttavat osaltaan osaamiseen. (Koivula ym. 2016, 302.)

Korkeakoulutuksen päämääränä on vaikuttaa opiskelijan tietämiseen, taitamiseen ja olemisen tapaan, joista viimeisintä pidetään tärkeimpänä. Ilman näitä tiedot ja taidot eivät kiinnity opiskelijan toimintaan eivätkä jää elämään, eikä niitä osata soveltaa (Barnett & Coate 2004, 42. Koivula ym 2016, 100.) Sähköiset ja digitaaliset palvelut mahdollistavat uudenlaisia lähestymistapoja tehden samalla järjestelmästä herkästi haavoittuvaisen. Oppimisympäristöjä voidaan hyödyntää nykypäivänä eri tavoin, jolloin erilaiset oppijat voivat kehittää tietoa ja

osaamistaan, kriittistä ajattelua ja ongelmien ratkaisukykyään sekä itseohjautuvaa oppimista. Tärkeintä on kuitenkin se, että oppija osaa soveltaa tietoa erilaisissa yhteyksissä.

Tutkimuksen toteutus

Lapin ammattikorkeakoulun sairaanhoitajakoulutukseen kuuluvana opinnäytetyönä toteutettu tutkimus etsi vastauksia tutkimustehtäviin: ”Miten opettajan työ on muuttunut viimeisten 10 vuoden aikana?” ja ”Miten muutokset ovat vaikuttaneet opettajien omaan ammatilliseen osaamiseen?”. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää muutoksia sairaanhoitajakoulutuksessa viimeisen vuosikymmenen aikana sekä kuvata opettajien kokemuksia käytetyissä opetuksen sisällöissä ja menetelmissä sekä omassa osaamisessaan. Tavoitteena oli muodostaa kuva koulutuksen sisällön ja menetelmien muutosten aiheuttamasta tarpeesta opettajien kehittää omaa osaamistaan. Teema-alueita olivat: opetuksen sisällöt ja menetelmät, opettajan osaaminen sekä opettajan osaamisen kehittyminen. Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivista lähestymistapaa käyttäen ja aineisto kerättiin ryhmähaastattelulla, johon osallistui neljä opettajaa Lapin ammattikorkeakoulusta.

Tutkimuksen tulokset

Tutkimus kartoitti muutoksia sairaanhoitajaopintojen kokonaisuudesta, sen hallitsemisesta ja tarpeesta jatkuvaan kehitykseen niin opettajien, kuin opiskelijoidenkin osalta. Tutkimustulosten perusteella voidaan todeta, että muutoksia tapahtuu sairaanhoitajakoulutuksessa jatkuvasti ja ne vaikuttavat opettajien ammatillisen osaamiseen. Tutkimuksen tuloksista ilmenee, että koulutuksen sisällöissä sekä opetusmenetelmissä on ollut suuria muutoksia viime vuosikymmenen aikana. Erilaiset säädökset ja rakenteelliset muutokset tuovat uusia haasteita sairaanhoitajan osaamiselle, ja sen käsittelemiseen opetuksessa. Tulosten mukaan opettajat kokevat työssään suurta painetta kouluttaa itseään jatkuvasti ja pysyä mukana muuttuvassa toimintaympäristössä. Lait asettavat tietyt vaatimukset opintoihin ja sen toteutukselle, ja muutosten tasalla tulee pysyä. Tuloksissa ilmenee, että opettajan rooli on muuttunut viimeisen vuosikymmenen aikana opettajasta ohjaajaksi.

Opinnäytetyö antaa uutta tietoa siitä, miten opettajat ovat kokeneet opetuksessa tapahtuneet muutokset sekä mitkä ovat merkittävimmät tekijät muutoksessa sairaanhoitajaopinnoissa. Tulokset ovat linjassa myös Aija Töytärin (2019) tuoreen tutkimuksen kanssa, jossa käsitellään ammattikorkeakouluopettajan oppimista ja osaamishaasteita. Töytärin tutkimuksessa käy ilmi

keskeisimpiä haasteita ammattikorkeakoulu-opettajan työssä, joita ovat oppiminen, digitaalisuuden hyödyntäminen ja työelämäyhteistyö. Jatkuvat muutokset opettajuudessa lisää tarvetta arvioida omaa osaamistaan ja hankkia lisäkoulutusta.

Johtopäätökset

Sairaanhoitajakoulutuksessa tulisi ennakoida yhteiskunnassa sekä terveydenhuollossa tapahtuvia muutoksia, jotta pystyttäisiin vastaamaan nykypäivän tarpeisiin (Eriksson, Korhonen, Merasto & Moisio 2015, 16). On tärkeää havainnoida jatkuvaa kehitystä opetuksessa ja muuttaa opetuksen sisältöä sen hetkisten ja lähitulevaisuuden tarpeiden mukaan. Terveysalan koulutuksessa on tapahtunut merkittäviä muutoksia viimeisten kahden vuosikymmenen aikana ammattikorkeakoulutuksen myötä. Sairaanhoitajan ammattikorkeakoulututkinto sisältää ohjattua harjoittelua puolet perusopintojen opintomäärästä, joten teoriaopetuksen resurssit tulisi suunnitella huolella taaten kansallisesti tasalaatuista opetusta ja koulutukseen osaavia opettajia.

Opiskelijan rooli on vaihtunut passiivisesta vastaanottajasta kohti innovatiivista osallistujaa ja itsenäistä tiedon hakijaa, opettajan roolin ollessa enemmänkin ohjaava. Opetuksessa opettajan suurimmat haasteet ovat resurssien puute, jatkuvasti muuttuvat käytänteet, uuden teknologian ja digitaalilaitteiden haltuun ottaminen, uudelleen kouluttautuminen ja opetuksen luonteen muuttuminen. Myös yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot korostuvat koulutuksessa, sillä ohjausta ja yhdessä oppimistilanteita on paljon. Opiskelijan vastuulle jää paljon, kuinka hyvin tietoa välittyy ja miten sitä hankkii itselleen. Opettajan vastuu on pysyä mukana muuttuvassa korkeakouluympäristössä ja nopeasti kehittyvässä digimaailmassa.

Lähteet

Barnett, R. & Coate, K. 2004. Engaging the curriculum in higher education. Bershire, UK: MacGrawn-Hill Education.

Eriksson, E., Korhonen T., Merasto, M. & Moisio E.-L. 2015. Sairaanhoitajien ammatillinen osaaminen. Sairaanhoitajakoulutuksen tulevaisuushanke. Ammattikorkeakoulujen terveysalan verkosto ja Suomen sairaanhoitajaliitto ry. Viitattu 21.9.2018 <https://sairaanhoitajat.fi/wp-content/uploads/2015/09/Sairaanhoitajan-ammattillinen-osaaminen.pdf>.

Junnila, R., Koskinen S., Stolt, M. & Salminen L. 2011. Näyttöön perustuva opettaminen ja ohjaaminen. Onko näyttöä opetusmenetelmien vaikuttavuudesta? Hoitotieteen laitoksen julkaisuja a 62: Turun yliopisto.

Koivula, M., Ruotsalainen, H., Saaranen T., Salminen, L. & Wärnå-Furu, C. 2016. Terveysalan opettajan Käsikirja. Tallinna: Tietosanoma

Kupiainen, R., & Sintonen, S. 2009. Medialukutaidot, osallisuus, mediakasvatus. Helsinki: Palmenia Helsinki University Press.

Simons, M., Meeus, W. & T'Sas, J. 2017. Measuring Media Literacy for Media Education: Development of a Questionnaire for Teachers' Competencies. Journal of Media Literacy Education 9 (1) 99-115. Viitattu 21.9.2019 <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1151034.pdf>

Tapscott, D. 2009. Grown up digital. How the next generation is changing your world. McGraw-Hill. Sähkökirja. Viitattu 18.6.2019 [http://socium.ge/downloads/komunikaciisteoria/eng/Grown_Up_Digital_-_How_the_Net_Generation_Is_Changing_Your_World_\(Don_Tapscott\).pdf](http://socium.ge/downloads/komunikaciisteoria/eng/Grown_Up_Digital_-_How_the_Net_Generation_Is_Changing_Your_World_(Don_Tapscott).pdf).

Töytäri, A. 2019. Näkökulmia ammattikorkeakouluopettajan oppimiseen ja osaamishaasteisiin. Jyväskylä: University of Jyväskylä Printing House. Viitattu 31.8.2019 https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/64931/978-951-39-7811-2_vaitos_2019_08_09.pdf?sequence=2&isAllowed=y